

Hinta a Meseházban

Schéner Mihály emlékezetére

Egy tavalyi ősön, szeptember 26-án volt Békéscsabán az utolsó Boldogságbetakarító ünnep, melyet egy odavalósi, valódi Mester, Schéner Mihály hozott létre az általa alapított Meseházban. Világhírű művész volt, akinek élete legalább olyan színes lett, mint képei, de néha olyan sötét is, mint bizonyos grafikái. Valószínűleg egyik utolsó rajza lehet, melyet sajátos önarcképként az akkorra megjelent, *De profundis ad aspera* című kötetébe firkantott le kérésre, barátságunk zálogául.

A meseházi buszjáratallal érkeztünk, költők, ugyanúgy, mint máskor is, de éppen nyolcvanötödik születésnapjára. Sok mindent föltaalált (szinte játékosan is addig), de főképpen önmagát: egy olyan művészt, akit semmiféle kor avagy korszak nem téríthetett el istenhitétől, emberszeretetétől, amelybe belefért az a filozófiája is, hogy a torz, a gonosz ugyanúgy létezhetni való, mint a tökéletes szépség. A virágok éppúgy, mint kedvenc szamarai, akik tudvalévőleg kórót rágnak.

Önmaga illusztrálta nagy gondolati kötetébe, az *Inferno*-ba (mely a századvégen, 1997-ben jelent meg), az utóbbiak közül belerajzolt egyet két alakkal övezve. Az a dedikáció 1999. március 29-én keltezett. Azt írta: „a Jó és a Rossz között hintázunk az okos számaron... *Asinus deprekáció* / Jó Szamarunk könyörgünk, / ne engedd, hogy elrabolják rajtad a Te Európád!

Az a furcsa, hogy a hajdani grafikán a Rossz ördögi ábrázata szebbnek tűnik, mint a másik alaké, mely kimondottan egy női sertésféléség. Valamiféle bocsánatkérő mámorban rajzolta egy minisztériumi szobában, hol szemrehányást tettem Neki, mert nem kaptam új kötetéből, melyben Hozzá írt versem is szerepelt. Ezért aztán rajzolt egyet, de sietett útjára tovább. Csak otthon jöttem rá (tíz évvel ezelőtt), hogy milyen aktuálisak lehetnek egy festő gondolatai, amikor elolvastam előszavát, mely ezzel kezdődik: „Hiába seprűztük ki a galambárusokat a templomból, mégsem jött el vágyaink égi menyországa...”

Akkor azt hittem, ismervén okokat és okozatokat, hogy a Mester politikailag talántán túlzottan is szkeptikus lett a századvégtől, de aztán beláttam – mára –, hogy mennyire előrelátó volt, amikor ezt is leírta: „Az intermediális állapotban vergődik a művész, kóborol a megfoghatatlanban, messze kerül az igazi szépségtől.”

Most pedig, hogy Schéner Mihály irreálisan messze került tőlünk, még igazabbnak érzem egy másik vallomását is: „Álmomban néha eljön a fecskeszárnyú angyal értem, hogy kivezessen a zűrzavar sötétjéből, és felemeljen a szétört, felbomlott, értékfosztott tárgyak hulladékai közül.”

Valószínűleg ezért kerül majd méltán nagynak tartott alkotásai közé mindaz, amit a gyerekekért tett, s nem csupán képzőművészeti csodái, de a Mese-

ház, s remélhetőleg örökéletűek lesznek a Boldogságbetakarító ünnepek is, melyekre egybegyűjtötte azokat a költőket, akiket szeretett, s akik viszonzszerették, mert ihletet kaptak művészetétől. Ehhez a varázshoz, melyben változatlanul hitt, közben hozzátartozott az is, hogy a régi poétabarátok közül egyre többen távoztak az ő egyre tisztuló, de valóságában egyre sötétedő világából, sőt, aztán már a fiatalabbak tábora is ritkulni kezdett.

Schéner Mihályt – a hozzá hasonlóan gondolkodó – Nagy László imígyen köszöntötte hajdanán a Vidám üzenetek-ben:

„Seregelhet a sok prosztó / védi önt a plüss, a posztó, / s mordály, akit önre sütnék, / mutat fület a süsüknek... Tükröt mutat: itt a töksi / szalmacséplő és a többi, / mert falára Törvénytábla / függesztve van forma-álma...”.

A festő – bárha nem is ez volt legfőbb erénye, hanem ugyebár színei – furcsa módon egyike volt legközelebbi gondolkodóinknak, amit az is mutat, hogy amikor fordult egyet megint a hazai politikai világ, az ezredfordulón volt merse leírni, a már említett Infernó című könyvében: „Az elbambult tömegeket kisajátítani biztos sikerrel jár.”.

Élete vége felé ezért féltette egyre jobban a „békességkeresést, szeretetadakoztást”, a lélek anyai templomait: „Miként tudnám az Istentől kapott ajándékot szeretetté alakítani, hogyan tudnék színekkel harmóniát varázsolni a szivekbe. / Ezt kerestem mindig, s próbáltam eközben / rossz útra vezető saját hibáimmal is megküzdeni.”.

Ezek a De profundis ad aspera, az utolsó könyv útkeresései. Előtte ott vannak viszont a saját, 85. születésnapjára írt sorai (amolyan szabadverses tizenegysoros), melyeknek keserű időszerűségét lehetetlen volna tagadni: „Tobzódznak a gátlástalan Dumológusok / Esdeklünk, próbálkozunk, de a poros füstködben, a testi-lelki elszegényesedésben / nem tudunk az égig hatolni, hová lesz így a Boldogságbetakarítás?”.

Csupán a közelebbi haza, a békési, medgyesegyházi táj nyugtatja. Így: „Mintha ismerős volna minden az Ismeretlenségben / Mintha mindennel találkoznék megint...”.

Proféta volt ebben is: csak egy évet kellett várnia erre a pillanatra. Nyolcvanhat évesen halt meg, itt hagyva halhatatlan életművét reánk, minden színével, szeretetével és meseházi járatával. De kétségeivel is együtt.

Ez már a mi Infernónk.